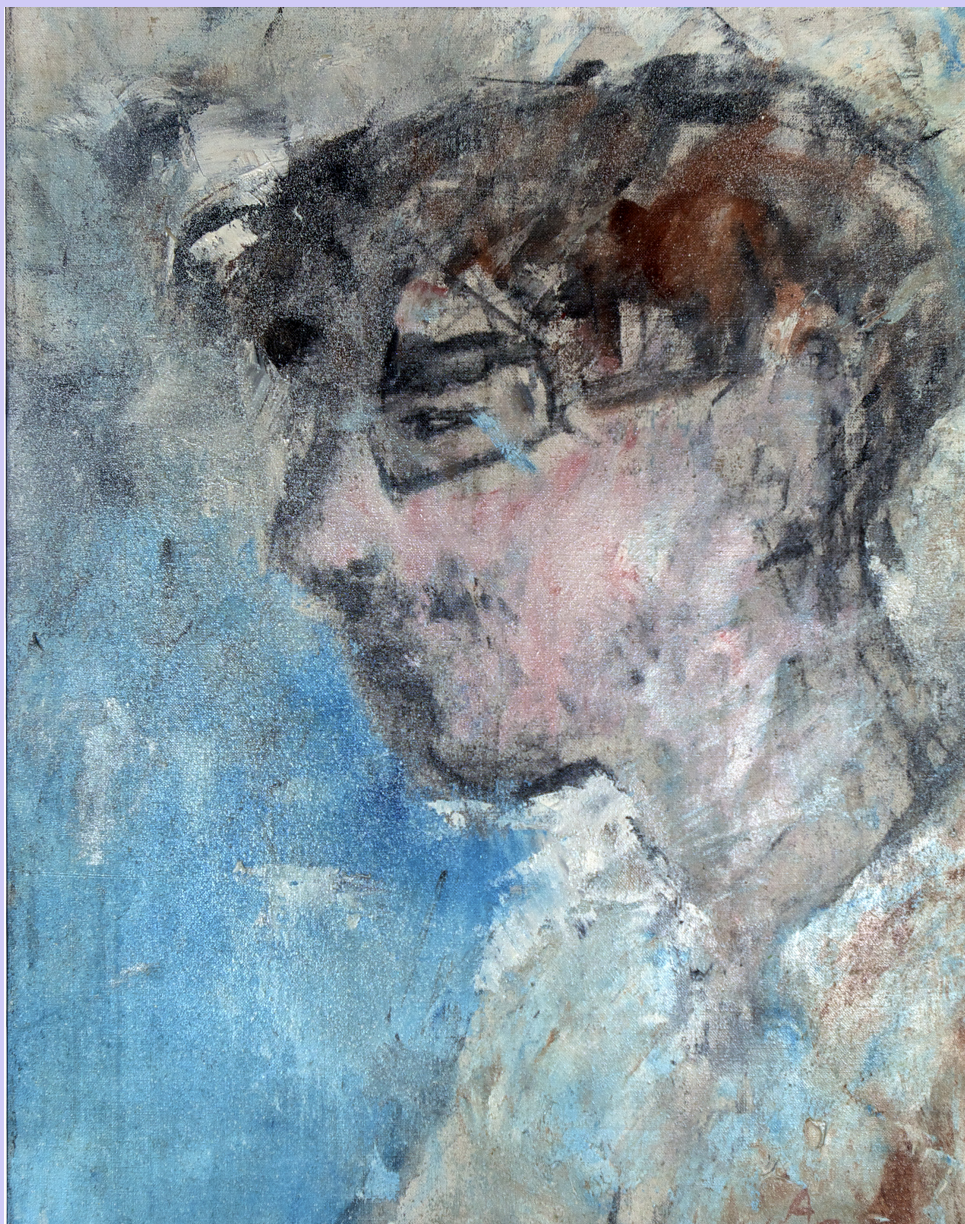

ntamo

Jyrki Pellinen
HUOMENTA, MARKO

Huomenta, Marko

Jyrki Pellinen @ ntamo

Kuuskajaskari. Together with an English translation, Afterword, and Notes
by Leevi Lehto, 2007

© 2009 Jyrki Pellinen

ISBN 978-952-215-054-7

Ulkoasu Make Copies

Kannen kuva: Anitra Lukander, ”Jyrki Pellinen”, öljymaalauk 1973

Valmistaja: BoD – Books on Demand, Norderstedt, Saksa

2009

ntamo

www.ntamo.net

Jyrki Pellinen
Huomenta, Marko
romaani

ntamo, Helsinki

1

Venäläiset olivat näkyvästi olemassa. Säveltäjäelämäkerrassakin. Suuri säveltäjä asettui keittiön pöydälle säveltämään. Muut eivät häirinneet. Mutta Marko tiesi, että hälyt sisältyivät nyt jo sivuteemoihin. Ne paimensivat sen ajan suurta jaloutta, muodostivat elämän täyteyden. Ilman sen kummempia kulttuurikritiikkejä. Marko luki ja yritti oppia samaa. Hän oli keskustellut Pellen kanssa muusta kuin puiden järjestämisestä toiseen muotoon. Pelle ei ollut mikään Miehola. Kenties jokin ammatti tällä oli, mutta Marko ei halunnut sitä tietää.

Markon asettaessa kipeän sormensa pianolle tuo moskovalainen säveltäjä ilmaantui hänen eteensä. Tiettyssä mielessä kaikki on mahdollista säveltäjä sanoi. Myös perhe-elämä kasvaa näissä sävellyksissäni mukana vaikka et sitä huomaa, sanoi Tekijä.

Marko istui siinä fyysisesti ja ajatteli: näin käy aina kun ajattelee elämää muissa.

Sitten kehä sulkeutuu ja joku kulkee puistossa lippalakki silmillä kuin tuulessa yrittää päästä ohi. Sellainen oli tänään.

– Se on vain elämän vasta-aspekti, sanoi säveltäjä nurkasta ja jatkoi säveltämistään.

Vasta kun Marko lopetti harjoittelemisen, soittamisen nuottien läpi, säveltäjä sulki arkun kannen ja hävisi.

2

Oli tullut aika, kun Marko oli alkanut luottaa taiteilijatar Egyptiin täydellisesti. Erilaisuudet olivat, miten se nyt normikielessä sanottiin, eläköityneet, kanonisoituneet. Marko ei tunnustaessaan tämän itselleen löytänyt heti toista lääketieteellistä sanaa. He odottivat E:n sukulaisten tuloa. Piti päättää Lohjalta hankittujen värien käytöstä. Yleensä värit kuuluivat E:n määräysvaltaan. Yleensä Marko ei kiinnostunut noista harmaista turkooseista tai valkoisista maailmoista, vaikka asuikin E:n suunnittelemien seinien keskellä päivät pitkät. Marko kulki katuja koskettamatta ja näki iltojen kotisilmin kiitävän ohitse kuin suhahtaen.

Kapseloitu? Sekään sana ei ollut oikea. Kaikki ihmiset eivät torjuneet samoja asioita, vaan pyrkivät yhdenmukaisuuteen ja kehitykseen. Mutta Markon mielestä muut olivat sikäli pinnallisia, etteivät tienneet mihin yhteisyys de facto johti. Isosta elokuvasta ei tullut mitään. Marko oli oikeassa. Ja muisteli elämäkertansa ja mielikuvituksen suhdetta siinä. Auto keinui metsän raja. E:n pojan vaimo oli kiusaantunut siitä kokonaisuudesta minkä anopin runoilijavieras ja aviomies sekä hän itse yhdessä muodostivat. E. tuli

Markon luokse kun näki tämän pohtivan jotain mihin ei ollut vastausta. Ei se sitä ole sanoi Marko joka tiesi E:n vastauksen. Marko mietti ja löysi sanan. Hän tunsi jo silloin ettei sanoilla tee mitään, niillä ei voisi kuvata ainoatakaan mielenkiintoista tapahtumaa, ne eivät muodosta mitään hienon hienoa keskustelua eikä paljastavaa intuitiota tai rakkauden tunnetta. Kesken elämää voi olla muistoja. Muistoja rakkaudesta, tai ruumiin osasta. Kyllä. Sanat sen sijaan olivat kokonaisia elämiä, kortteleita joiden takana kertomukset asuivat. Marko ei koskaan kysellyt kuka niissä eli. Kuka niitä luki. Niitä oli pakko lukea. Ne olivat hän. Hän muisti oikean sanan: kotoiloitu.

3

Hän veti oven kiinni. Oli sama missä järjestyksessä oltiin. Hän oli puoliksi tällä puolella. Ennen nukkumaan menoa hän luki pätjän Thomas Mannista. Hän piti tämän pitkästä eetillisestä ja kallistumasta porvarillisuutta vastaan. Se sopi hänelle.

Ihme, että sinä pelastuit raittiiksi, sanoi Egypti, monta kertaa jo teksteis-
säänkin ajatelleensa.

– Miten niin pelastuin.

– Tohtori sanoi ettei sinussa...

He asuivat nyt yhdessä. Alkoi uusi elämä. Oli alkanut jo uudestaan, kauan sitten, tai vasta äsken. Oli talvi oli kesä. Intiaanin kieltä.

– Minä elän tässä, sanoi Marko.

Egypti oli hankituttanut Markolle huoneen naapuriin. Oli väliovi ja rau-
ta-amme. Kaikki vilahti Markon päässä. Puoli vuotta ajautui päähän, väsytti.

– Minä olen neulonut sen takin. Meillä on hieno elämä.

– Lähdetään Portugaliin. Minulla on yksi asia Pariisissa.

– Sinähän puhut kuin Anthony Hopkins.

Markolla ei enää ollut huonekaluja vain välttämättömät. Hän otti punai-
sen vitamiinipillerin ja alkoi uskoa siihen. Minä Marko olen hyvä uskomaan.

Joku veti taas oven kiinni. Nyt se oli Egypti. Sarpanevan taidelasia oli otettu mukaan entisestä asunnosta, vihreä pöytä heitetty roskeen. Sitä ei sen jälkeen koskaan enää nähty. Vanhassa asunnossa missä Marko oli ensin asu-
nut oli järkyttävä historia, joka ei vaikuttanut enää. Ammeesta oli aikaisempi asukas löydetty kuolleena. Alakerran baarin pitäjä oli pitkän aikaa luullut Markoa hulluksi. Siihen Marko oli jo tottunut. Kerran eräs sisäsuomalainen taiteilija oli tullut tapaamaan Markoa ja sanoi: Kaikkihan rakastavat sinua. Mutta etkö tiedä mikä on tuuliaita?

4

Maailma oli täynnä kiihtyneitä sanoja. Niistä ei ollut lähestymisluvuiksi. Ne veivät kyllä jonnekin. Onneksi jähmettyivät joskus eläimiksi omaan inhimilliseen eläintarhaansa.

- Marko on mukava mutta vähän harvinainen, sanoi valokuvaaja.
- Mitä tämä porukka esimerkiksi, kysyi Marko tästä heti.

Valokuvaaja teki ruokaa ja rakasti naisia. Oli heidän henkivartijansa. Eräs naisista sanoi Markolle: minä en ota sinua mukaan matkalle kun sinä et puolusta minua.

Olivat ne tilanteita tai ei, eivät ne kiinnostaneet Markoa. Markolla ei ollut niille jatkajaa. Luola syntyi nopeasti ja siihen syttyi valo talviöinä.

Hyvää yötä Marko järjesteli. Olen vesi ja värivirta. Teidän asianne eivät minua kiinnosta. Eräskin järkyttynyt taiteilija asui Suomenlinnassa ja kun viimeinen lautta lähti, hän alkoi uida Suomenlinnaa ehtiäkseen vaimonsa luokse ennen sovittua aikaa.

Marko ei ollut mikään, tuo taiteilija oli Rin-Tin-Tin.

Marko nousi ja tämä ajatus päässään lähti.

- Mikä sille nyt tuli, kysyi Nukkenainen.
- Kyllä se tulee takaisin. Aamulla aina kun piano soi me tiedämme koska Marko on herännyt, sanoi Vermebranca.

5

Marko katsoi ikkunasta, tuolla ihmiset pilkkaavat toisia yhteiskuntia ylläpitävät isoja realiteetteja ajavat niitä takaa ja muodostavat tyytymättömyyden talven. Luovat painajaisen ilmaston, jota tämä on. Marko oli asunut ennen muualla, mutta nyt olivat ”ympäröineet minut nämä yhteiskunnalle ylen hyödylliset eläimet”. Markon mieliala oli kaukana viimeisestä, jolloin nuo teoreettiset ideat olivat tulleet. Kuin hän olisi silloin pystynyt lajittelemaan lampaita, neliöimään ympyröitä. Sanomaan jotain sillä ainoalla tavalla millä tätä elämää voisi sietää.

– Sinulla on siellä torilla kassi täynnä lihaa, oli Marko lopettanut Egyptille puhelun. Se nyt kyllä kadutti. Oli helppo kuitata riimejä olla loppusointuinen. Markolla oli hyviä ja pahoja tapoja, mutta kenellä ei olisi. Koko yhteiskunnalla joka sanoi: Hoo-hooh pörssikasvulla on arvaamattomat merkityksensä ihmisen laatuaikaan, joka kuitenkin alkoi vasta seuraavassa elämässä. Kaikki rönsyilevä tiedostaminen ei ollut mitään tiedostamista. Kaikki mikä oli todellista oli NÄKYVISSÄ. Ihmisen on lopultakin muutettava luonteensa. Ainakin minun on yritettävä.

– Minä soitan kuule sinulle sitten myöhemmin, sanoi Egypti sulkien puhe-
limen.

6

Kello puoli kaksi Marko oli rönsyillyt kirjoituksensa muualle muuttamisen halunsa kanssa niin kauan, ettei voinut enää ottaa enempää ihmisiä ja nimiä maailmaansa mukaan. Näillä kyllä täytyy pärjätä. Rivit täyttyivät ihmeteltävän nopeasti, kuten Marko joka oli keskustellut pohjustavasti näistä aiheista Pellen kanssa, oli ennustanutkin. Hän muisti minut vain tällaisena sanoi Marko saaden taas otteen itseensä. Minäkin muistan itseni tällaisena.

Marko aikoi kertoa Pellelle yrityksestään pitää äitinsä luona rönsyilemätön epäkeinotteleva sukusaneerauskokous äidin kahden naapuri-ihmisen kanssa, jotka korvaisivat muun suvun olemassaolon. Sellainen minä olen ajatteli Marko itseään menneessä aikamuodossa. Korkea aika tutustua naapureihin koska olet 95-vuotias, oli Marko sanonut.

Marko lupasi itsekin olla paikalla. Marko toivoi mielessään ettei keskustelu muodustuisi liian strategisesti tylsäksi, jolloin hänen ajatuksiinsa puututaisiin kuin ilman tekijänoikeuslakia.

– Ethän sinä ole enää lapsi, Pelle sanoi, ainakin jo toinen kuin mitä sinä jokin aika sitten olit.

Moskovalainen säveltäjä oli tehnyt teoksen vaikka minkälaisesta polkastasta jopa elokuvamusiikkiakin muisteli Marko, minä etsin omalla kadonneella kurkiaura-kuviolla omia kultaisia maitani, joihin aion piirtää selviä kauniita muinaisia elämän kiloja varten uusia piirtoja. Kokonaisen elämän muuttolintujen hengessä.

– Ei onnistu varmaan, ajatteli Marko.

7

Sammuttaessaan lampun Marko uskalsi katsoa jo senkin vuoksi huonetta ja sen muuttunutta valaistusta, koska oli jo päättänyt mennä alas ravintolaan syömään.

Samalla palautui kasviansarimainen tunnelma, jossa oli jotain puhdasta. Se oli niin tavoiteltavaa, että kaikkien ihmisten läsnäolo tuntui lopulta turhalta. Ehkä tunnustuksen mitat vain vaativat jonkinlaista helpottavaa taustaa mielti Marko jo ovelta. Rapussa Marko muisti ryhmän, joka yritti kaataa parlamentin ja toisen ryhmän joka olisi syntynyt edellisten lapsista ainakin minun isoista veljistä, jotka juopottelivat ja sivutoinään yrittivät kaataa Suomen kirjailijaliiton.

Missä se talo muuten sijaitsee. Jossain Mummin korttelin lähetyksillä. Pelle sitä oli kysynyt ja Marko sanoi: Mitä ihmettä sinä sitä minulta kysyt enhän minä ole mikään kirjailija. Pelle sanoi lukeneensa kyllä erään kirjan, jonka päähenkilöä minä olin muistuttanut kovasti. Marko jatkoi jo alaovella: Ja näiden isojen veljien naispuoliset lapset olivat menneet itseensä ja alkaneet kaataa Kirjailijaliittoa ja uusia siitä syntyneitä instituutioita ja muuttuneet feministeiksi. Mechelininkadulla oli kirvesmiehen tytär hankkinut ison koneiston bucharalaissuomalaisia kirvesmiehiä, restauroinut liiton stipendiasunnon ja ansainnut toisen perättäisen vuoden kirjailijakaksiossa. Se oli väärin.

8

Jos tuntui ihmisten olevan myös tai ainoastaan nimiä tai merkkejä, olisi kyse merkeistä. Kaleidoskooppisista kaloista ja niiden ympärillä olevasta sumusta. Eräs elämänhaluinen sosiaalivirkailija luki Markon tekstiä ja sanoi hänen puhuvan pelkästään suolakupeista. Ja kannusti Markoa kirjoittamaan elämästä. Ja Marko kuuli raiskaushuudot kiven takaa. Naiset muuttuivatkin iloisiksi siinä eräs paksu viiva valon ja auringon rajamailla, jollaista valhe-elämää sai Markon puolesta olla. Mutta tuollaisia ajatusihmisiä Marko ei enää pitänyt ystävinä.

Mieluummin tuli calypso-musiikkikin mieleen. Lindii oli afrikkalainen sävelmä, jonka Marko kuuli viisitoistavuotiaana, tai toinen: Rudy. Niitä minulla ei ole enää. Minä en ole omistuksesta kiinni, kun muistan teoriassa elämän antien valokeilat, joiden mukaan ajatuksien lentokone laskeutuu. Olkoon vaikka Malagan tai Funchalin kenttä. Maailman kapeus ei ole minun tehtäväni ratkaista. Eikä sen nousukaan. Ihmettä on tarpeeksi kun voi kieltää kuuluvansa tänne. Pelle ajatteli että Marko oli löytänyt tien. Määritellyt itsensä. Marko oli ehkä jo pitkään nauttinut omista sanoistaan. Esimerkiksi sana Van-guard muistutti van Beethovenia. Persoonallisesti puhunut Marko muistutti itseään oppikoulunsa voimistelunopettajasta, joka sanoi aitaajuoksutunnilla: Markolla on tyyliä. Opettajalla oli vanha, silloin uuden mallinen harmaa pakettiauto, jonka merkki oli Vanguard.

9

Jos seuraavina sunnuntaina Pelle kysyi Markolta mitä teit eilen. Heillä oli Egyptin kanssa ollut tunnelmaa. Hän oli katsonut televisiota ja lueskellut ja eritellyt viestimien tuomien mielikuvien tasoja toisistaan. Hän oli ollut koko

päivän intialaismaisen sutratunteen vallassa. Oli ainetta, tunnelmaa. Marko huomasi sen oltuaan kirjoittamatta ja ajattelematta mitään.

Marko oli lukenut toisen kirjoittamaa lapsuuden kuvausta, oli lukijana tehnyt lyijykynämerkintöjä kirjan sivuille. Se oli hyvä. Se tuntui liittyvän samoihin seutuihin ja katuihin ja siinä oli se puisto, jossa Marko oli tutustunut Pelleen.

Marko läheni itseään koska ympärillä oli jo koti. Ikkunasta hän näki kuinka talot näyttivät varakuninkailta, joka ajatus johtui Markon tavasta käydä läpi Egyptin yläluokan tuttavien. Illalla Marko oli syönyt Egyptin valmistamaa rosé-pihviä, jossa oli ollut inkivääriä luonnonmuotoisena. Marko yritti olla poissa pahasta mausta.

– Ei tarvitse ajatella syytä olla tietoa sen kummempaa, jos on käynyt siellä päin.

10

Marko oli todella opiskellut professorin luokalla, opetellut kaikki musiikin kategoriat, kunnes muodot tulivat itsestään. Tähtäämään, ampumaan tarkkuusammuntaa. Mutta oli myös myynyt sellonsa ja ihastunut pianonsoittoon. Marko oli tehnyt soinnutustehtäviä, jotka ratkesivat vasta kolmenkymmenen vuoden päästä Degerbyn metsässä. Silloin melkein kaikki ystäväni olivat jo professoreja.

Vaikka maailman pisin muisti kuin helminauha kiiltäisi pitäisi subjektin olla tietystä älyllisessä aspektoitumisasemassa musiikin suhteen, tai säveltäjä kulkisi vain tuulisella kuninkaan lasiverannalla ja toistaisi itseään. Entä Scarlatti. Joka tuli myöhemmin vastasi professorilta peritty ihan hyödyllinen antifoni; mutta kysymys oli kolmisoinnuista eli siis Palestrinasta.

Marko tunsu, ettei hän ollut koskaan ollut mistään niin kaukana, että olisi tarvinnut etäisyyttä. Olen poikafaarao ja näen esineitä tuon puoleisessa enkä halua niitä. Minua kiinnostavat vain roolit. En tarvitse paljonkaan. Ei tarvitse paljonkaan suutahtaa kun Shakespeare syntyy uudelleen. Kaikkialla meissä on tuhatviisisataa luvun malleja. Joskus on vaikea suorastaan, kun menee ja alkaa katsoa tv:tä. Maailman kannustavat happohyökkäykset kuuluivat maailmaan. Mutta tatuoinnit?

11

Marko oli aikoja sitten tiennyt, että Arthur Rubinstein oli viimeinen mastodontti tai krokodiili. Aika ei kestäisi itseään, eikä kestänyt.

Tunneliin kuului ajan mittaan kaikenlaisia ääniä. Ja nyt Stockhausenia kuljetettiin kaikkialle myös Suomeen. Noilla ihmisillä oli unissaankin toisenlaisia unia. Mutta enimmäkseen ei mitään sekä rautalankoja. Ne olivat tulleet hyväksi varalle. Marko oli puhkunut, kuunnellut kuinka radiosta muun muassa nuori säveltäjäpolvi oli puhunut abstraktia tyhjennystä. Läpi koko Kiven tuotannon Joyceakin yrittänyt mennyt läpi tajunnanvirtana kivet ja rusakot ja virolaiset maahan muuttajat olivat ehtineet Vantaankoskelle kalastelemaan (itse asiassa opettamaan) ja puhuivat nyt läpi omat sanansa oikealla ihmis-kielellä. Subjektiiivisesti vain eivät olleet kuuluvilla. Nykyään Marko kuuntelisi kanavalta ryhmäluentoja kuin jokin Tepsa Pohjonen nautti. Jollekin jumalauta sanoi Marko itselleen Pellele – soitettiin kylpyammeeseen mutta säveltäjä, jolla oli luuri, lisäsi: Älä puhu pitkään, koska olet pohjoinen ylirotu. Kirjailijat taas tulisivat todella menemään Islantiin asti hakemaan sinne sielunsa hukkuneet revontulen keskukset, joiden he matkalla viinan avulla antoivat syöpyä sieluunsa. He olivat apriori tatuoituja, koska he halusivat muokata kohtaloansa. No jaa sanoi Marko niinhän naisetkin ja miehet. Hän näki tv:stä kuinka – ja ilmankin – evoluutio Kuuban rannikon suoalueilla opetti krokodileille hyppäämisen taidon ja pieni piisamirotta kahden metrin korkeudessaakin puussa vielä värjötteli ja pelkäsi kuolemaansa.

12

Marko heräsi yöllä ja meni jääkaapille ottamaan ajattelemansa sardiinipurkin. Hän avasi sen ja kuuli rapusta ääniä.

Ne olivat heikkoja, ei niillä rappuja nousta eikä ovia avata. Huonosti ajateltuna ne voivat tulla mistä vain

Kielen avulla hän tunsu voiman ja muisti nykyajan: oli ilmaantunut sellaisia rasioita, jotka oli helpompi avata. Käärijöitä. Kuitenkin takaperin ajatellen se oli tehtaiden ja niissä olevien tuotevalmistajien asia. Kuin jos kiireessä alkaisi tulkita käyttöohjetta ja öljyä alkaisi takertua sormiin.

Kirkossa olivat pienet fosforiset ikkunat, jotka kiilsivät fosforimuurahaisina. Ulkona olikin pimeä eikä se ollut mikään kirkko. Kirkkoa oli kaikki sellainen missä ihminen ei ajattele toiselle ihmiselle pahaa. Pahaa tekemättömyys menee ohi ja voi olla että jompikumpi ajatus automaattisesti on myös yöllä ja herättää ihmisen.

Marko muisti kappaleen eilistä sekä pienen kaistaleen huomista. Mutta se ei johtunut valosta vaan tavasta. Hän arveli sitten sardiinia suussaan kelloa. Se oli kaksi tuntia enemmän kuin olin ajatellut. Aika oli kulunut nukkuessa. Aurinko ei vielä paistanut. Oli kesän läheisyys suriseva, mutta vain tietoisuus auttoi ajattelemaan sitä ja kaikkea muuta. Jokin ulkona, ääni, hiipi kohti keskikäytävää ja elämä jääkaapin alttaritaulun edessä kului auttamattomasti

eteenpäin. Se kului kyllä nukkuessanikin, mutta jos nyt olisin ihminen käytävällä, ajatteli Marko, kukaan ei voisi minua estää.

13

Marko sytytti ison lattialampun, jonka sisar oli ostanut Ikeasta. Valon säde täytti huoneen ilmanalan vyötäisiltä asti ja näytti ympäristöä kuin hallintorakennuksia isossa kaupungissa. Se sulsi heti ja Marko muisti mitä oli ajatellut. Hän näki kirjat yleensä kaiken tämän monivuotisen moneuden. Ei enää sellaisia kuin aluksi: valkeata nykyisyyttä, kaikkea oli siis tarvittu. Jokin aika sitten sitä oli niin paljon vähennetty, että oli tullut kevyempi näky – ehkä olokin. Olostakaan ei tullut varma. Koska ihminen saattoi muuttaa sitä ja välillä ajatella itseäänkin. Vaikka ei kovin paljon muuttaa omaa ajatteluaan – tämä oli niin kristillinen maa, että jokin armo johon Marko ei uskonut vaikutti täällä. Oli otollisia outoja sukunimiäkin, jotka tulivat esille ja menivät niin pyörälle päästään, että antoivat suosion mennä päähän, siihen toiseen päähän, joka heillä oli. He ovat Pyhän Yrjön Lohikäärmeitä.

On täällä aika paljon siivottavaa täälläkin oli sisar sanonut. Ei hän Marko ollut tätä lamppuakaan halunnut. Ei hänessä ollut muuta pakanan vikaa kuin tämä ajatteleva ja se koski aina syitä, eikä tavaroita. Sisar alkoi siivota ennen kuin Marko alkoi kirjoittaa kirjaa, joka siitä kai tulisi, ettei tarvitsisi enää vaivata Otonkoskea.

Pelle ajatteli, että Marko oli saanut kaiken ilmaiseksi luokaltaan. Hän oli luokkaihminen kun järjesti kaikkea itse, ajatteli ja oli täynnä pääkysymyksiä. Marko kertoi PELLELLE, että sisar oli tullut enemmän isäänsä. Hän itse oli välimuoto. Vai oliko isä se välimuoto. Sisar sanoisi tähän näin: minä sain huonoa tavaraa ja huonoa palvelua kaupasta, ja soitin heti johtajalle. Marko saattoi helposti muistaa tuon. Sitten lamppu alkoi pidetä kun ulkona – tuolla – pimeni tuli ilta. Sisar istui vielä hetken ennen kuin alkoi siivota.

14

Siivottuaan hän näki yhden kulman. Vainoittain sijoitettava vuode ja yksi vuosi katselua oikealle oli lääkäri sanonut. Tyhjä huoneusto olikin parempi. Lava ja lomapäivä minun valtakunnassani sanoi Marko. Näitä en kirjoita koska kristityt haluavat tietää olenko hullu. Vikaa on kaikissa, sinussakin, oli Lehtolaisparka sanonut. Lieneekö Karjalasta; ei mies siltä näyttänyt. Outo keskustelu alkoi kasvaa kuin aloe.

Nyt en tarvitse elokuvia. Marko meni ulos yhteiskuntaa kohti. Siinä missä ennen oli ollut lihakauppa ei nyt tietääksemme ollut enää mitään. Pitkä

Könttiläs, arkkitehti, haukotteli kadulla. Mutta hänen tehtävänsä oli ollut vuokrata ostaa ja – varastaa. Omistavan luokan rimpuilua ja vaivalla hankitussa miljöössä, josta elävän kahvilan vuokraaja oli ajettu ulos pianonsoiton tupakoinnin ja rasvan vuoksi. Myös yrittäjän aviomiehen ikääntymisen ja ainaisen tukussa juoksemisen vuoksi.

Marko mietti sen jälkeen itseään kuten lontoolainen, mutta kesti kauan ennen kuin sytytti: hänen ei ollut sitten kansakoulun ja oppikoulun tarvinut enää koskaan herätä aikaisin aamulla. – Hän oli nukkunut koko elämänsä kuin Pietari Paavalin linnoitus, eikä hänen isänsä ollut tuominut häntä kuolemaan. Kaikilta kulmilta tulisi pian kuulumaan samanlaisia uutisia, että oltaisiin perustettu seuroja toinen toisensa jälkeen – sellainen oli nimittäin maailman tapa.

15

Ajatuksissa oli siltaa ja insinööriä, sen huomasi kun tulisi puhelu. Eräs naisuttava, joka oli päässyt elämään jo pitkään eri kaupungeissa ja kertoi amalgaamipaikoista. Siitä selittyi kaikki tämä vihaiisuus ja hermostuneisuus.

Marko silloitti hampaansa yhteen ja jatkoi ajatustaan siivoamisesta. Kukaan ei ollut kulkenut sillalla pitkään aikaan, mutta se ei ollut yhtä helppoa kuin tulitikun sytyttäminen. Marko tunsu kyllä himosiivoojia ja yrityksiä oli ollut.

Ajatuksilla oli siis oma elämänsä ja volyyminsä. Ne pettivät toisiansa enemmän kuin yleensä tajuaakaan. Mikään ei jatku omalla tavallaan keksi Marko. – Hän oli tavannut vanhan ystävän, josta oli jäänyt kaikki vaivat ja into ja he puhuivat eri kielellä. Mies oli valokuvaaja ja Marko oli antanut hänelle oman väärän puhelin-numeronsa. Oli hyvä ajatella kersantin nauhaa tai vaikka sähkökoneen nauhaa.

Kun ajatteli tätä alakerrassa olevaa ravintolaa, siellä siivottiin joka päivä. Huoneuston pinta-ala oli suorastaan lisääntynyt. Tarjoilijoilla oli aina mustavalkoiset vaatteet, jotta he tulisivat helpommin havaituiksi. Ruoka joka oli makeata maustettua ja saostettua oli täysin infantilista ja suosittu kaupallista. Marko kiersi kaikki listat ja otti vain vihreätä salaattia. Pyysi lisäannoksen salaattikastiketta. Yleensäkin minä saan kaikkea liian vähän, mietti Marko.

16

Juoksijat olivat ihmisiä, ikään kuin hyöriä kivikovia kiven itsepäisiä kiireisiä sellaisia jotka aluksi kuuntelivat, ja tekivät lopun. Johtopäätös tuli yhdellä sanalla:

– Minä en ymmärrä puhettasi.

Kirjoittaessa ei tarvinnut yhtään askelta. Käveleminen oli turhaa, se haittasi ajatusta. Ne eivät kyllä aina onnistuneet. Sitten tuli vielä taiteilijoita toisenlaisia ihmisiä. Niinä aikoina Marko oli tavannut tämän naisen, ja piti tämän ajatuksia, joihin liittyi elämällä todistamista ja peräkkäisiä vakuutteluja tavallista enemmän.

– Minä olisin voinut jäädä Ranskaan, ne pyysivät minua jäämään, Picasso ja Braque.

– Onko nyt kyse Viipurista, kysyi Marko

– Ei vaan Pariisista. Minä olisin saanut linnan, mutta minä rakastan Suomea.

Nainen kertoi Intiasta. Sielläkin hänen haluttiin asuvan ja oli asunut siellä parisen kuukautta – AB:n lähimmässä piirissä.

Noin suuret asiat eivät olleet Markon päätä lähelläkään, pikemminkin hän vain kuunteli. Myöhemmin niistä tuli jotain. Ne olivat kuin linssejä joiden avulla nainen todisteli, että oli muutakin elämää kauempana suurempaa kuin tämä.

Uusi Argos lepäsi pöydällä. Joskus myös Vogue.

17

Nainen oli ollut egyptiläisen näköinen: suora nenä, kallion värinen iho. Taus-tatuki omia seiniä taloja sekä eteisiä. Eteisiä sanoi Marko. Häneen tuli taas poisheittämissen intoa. Marko täytti pusseja ja ajatteli kuljettaja Virtasta, joka paljon tunsikin taiteilijoita.

Toivottavasti, jos hänet tilaa, ei taas ala tulla nykyaikaisten muotitaiteilijoiden ja Taiteiden yön taiteilijoiden itse järjestämiä koti-iltoja ja kotien kuvauksia. Ei luulisi sanoi Marko, että me tuon kuljettajan kanssa olemme kotoisin samalta saarelta.

Mutta sitten myöhemmin tapahtui muuta. Marko oli tässä kohdassa harvoin harmistunut tai vihainen.

Vähän ajan kuluttua ajalla ei ollut minkäänlaista ulkomuotoa. Se oli blankki. Busseja tuli viisi.

Levätessään Marko muisti naisen puhetta:

– Näin sellaista unta että olen kaksikerroksisessa bussissa ja paita on pie-ni.

Nainen oli ollut paljon ulkomailla. Sitten jäänyt Suomeen. Kerran eräs toimittaja oli tullut ja saanut tiedon naisesta ja Markosta. Oli lypsänyt kaikki tiedot. Marko oli innostunut. Sen jälkeen naisesta, nuorehkosta toimittajasta ei tietenkään ollut kuulunut mitään. Tämä alkoi harmittaa Markoa. Voisin yhtä hyvin olla joku jouko, hän sanoi.

Kukaan ei ollut opettanut tällamoisia pitämyksiä, joiden mukaan maailmaa voisi ryhmitellä. Siksi tuo kirjasäveltäjä kiinnosti. Hän pani levyn soimaan ja siinäkin oli on ja off. Se tuntui käsivarsissa. Naksahdus vaan ja haalisi maailmaa sinne kauas Pohjanmaalle asti. Mieleen vilahtivat kyllä myös Vionojanimisen maalarin kankaat. Nummet avasivat kankaat... Lähtö, miksi minä sinne enää menisin. Ne syntyivät tähän silmän eteen ihan käveltäviksi asti. Marko tunsu seudun jolta kaikki muut saivat väistyä. Mikään ei ollut outoa horsmia kenties lukuun ottamatta – ne eivät pituutensa vuoksi sopisi tähän huoneeseen. Ja kukat ja kasvit olivatkin niin hiljaisia alistuvia kuin vieraat ihmisetkin. Niille piti antaa kiikari käteen, tehtävä, ja tarjota leivoksia ja kahvia.

Kerran oli ollut kääntäjä Erkki kylässä ja nainen, tuo vanhempi asui naapurissa ja oli leiponut omenatorrtua kun oli kesä. Se jäi mieleen kun ovesta tuli tietävä maailman nainen ja kädessä oli tuore iso pelti täynnä leikattuja neliöitä, niin että mustaa pohjapeltiä tuskin enää näkyi. Niistä kun maksoi täyden veron ei tiennyt maailmasta mitään. Juuri sinä päivänä kertoi Marko Erkkille nainen oli vaihtanut erään taulunsa Fazerin johtajan antamaan väritelevisioon. Marko ja Erkki istuivat siinä ja juttu kääntyi seuraavaan ajatuksen, Marko sanoi ei me siitä muuta katsella kuin Rubinsteinia.

Maailma oli kuin kello tai rakennetut portaat, kun se jo kävi kaikki tuli eteen valmiina, eikä sitä tarvinnut vetää. Kello oli patterikello, mutta silti. Marko ei muistanut oliko saanut sen lahjaksi. Alkoi unettaa suvun ajattelemisen. Marko oli ollut niin paljon paikallaan. Enää ei ollut voimistelutunti ei kouluja eikä työpaikkoja eikä ketään kuka kutsuisi häntä mihinkään. Kaiken hän oli saanut aina keksiä itse. Mutta kello hänellä oli. Hän yritti pitää sitä esillä ottaa mukaan ja viedä sen johonkin – ei korjattavaksi, kellothan eivät enää mene rikki – vaan patteroitavaksi. Pienikin asia tuntuisi sen jälkeen huolletulta.

Hän otti toisen nahkakellon, jonka löysi pesuvaatekorista. Siinä luki: Sen naama oli iso, muuta Marko ei osannut siitä sanoa. Hän ajatteli aamulla ihmisiä ja muisti voimistelunopettajan kasvot. Hassinen. Hän ei ollut koskaan nähnyt heitä kouluajan jälkeen. Opettaja opetti meitä ryhmittymään ja tuntui kuin olisi osa suurempaa seinämää kuin kommunisti. Jotkut oppilaat reagoivat siihen välitunnilla tulemalla liian raivokkaiksi. Mutta Markon ajatus oli alkanut kehittyä ihan pelkän siirtelykomennon mukaan. Tuntui koneessa

ololta kun opettaja sanoi: eteenpäin mars. Marko tunsu ettei ollut mikään eebenholzpuunappula, mutta olisi voinut ollakin, jos joku olisi pyytänut. Vielä katsoessaan kelloa ja sen ilmeettömiä kasvoja hän siveli sitä viimeisen kerran ennen kuin pani sen käteensä liikenteeseen. Jaa, ei elämä ole mikään pakinapeli, mutta silti minä olin luokan pisin poika, ja nyt.

20

Markosta oli sama tekemisen tunne istuiko vaiko kävelikö. Huonetta siihen ei paljon ollut, ennen oli ollut enemmän ja sitä ennen vielä enemmän. Mutta missä meni kodin rajakaan edes. Siitä tuli aina erilaisia tietoja. Toisten ja joskus omienkin. Ei elämässä ollut mitään kehumista, mutta ei siitä oikeinkaan puhuttu. Oli paljon katkeriakin hauskan tuntuista teekkarivitsejä.

– Sinä olet seurustellut vähän väärien kanssa. Ne johtivat isän aforismeihin. Hän oli kai sofisti.

Kaupungilla liikkuminenkin vaikutti siihen, että tuntui turhalta siirrellä esineitä, niistä voisi heti kirjoittaa totuuden. Kirjoittaminen, eräänlainen tapa luoda – oli siirrellä toimintaa. Kauan ei voisi pysytellä abstraktilla tasolla. Nuo ulkomaanmatkoiltakin tuodut nahkaiset teen- ja tupakan poltto-sohvat, joita Marko ei edes tuntenut nimeltä sanoi Jukka Naapuri. Niin kaupungilla kulkiessaan Marko oli ihastunut erääseen kahdeksankymmentä vuotiaaseen leskirouvaan, jolle oli neuvonut paikallisen leipomon. Marko ei pitänyt ihmeenä sitä ettei mummo tuntenut sellaisen olemassaoloa. Kahdensadan metrin päässä kodistaan. Nyt jo Marko osasi punnita ajatuksiensa arvoa, tällä tämän tapaisella olisi monen hevosvoiman verran työntövoimaa ja merkitystä. Niihin piili salaisuuksia kuten tuohon mummoonkin. Marko oli kertonut tälle että oli pitkän aikaa kotona ollessaan epäillyt ikkunansa alla olevaa maisemakuusta vartiosotilaaksi. Mummo ei ihmetellyt.

Kyllä sellaista sattuu.

21

Olen soittanut hänen kanssaan joskus nokkahuilukonserttoa oli Jukka Naapuri sanonut jossain.

Jukka Naapuri oli tavannut Egyptin.

– Minullakin on oikeus tuntea hänet.

Marko katsoi heti hyllyille, jossa nahkatuolit olivat. Istanbul, hän sanoi. Moiset suurnimet eivät kerta kaikkiaan olleet eivätkä kuuluneet Markon Maailmaan. Ihan vatsasta kouristi. Minä elän täällä Martti Jukolan ja Istanbulin välimaastossa Marko kokeili. Hänelle tuli siitäkin valehtelun tunne.

Juonet katkeavat, yhteiskunta liikkuu ”viimeisen kerran”. Nuoren kirjailijan aivo saa paluuvieraan, ”kaksoisolen-
tonsa” Markon, joka kertoo oman versionsa tästä hetkes-
tä, 2009, aikojen takaa. Tapahtuvan putouksen ääni on
yhtä monisisältöinen, täynnä kuumia sulatuksia. Teok-
sesta voidaan löytää useita 70-luvun veneenkeinuttajia
myrskyssä – yksityisessä ja yleisessä beaufortissa, jonka
yksi ainut 50-luvun runous kohti moninaisuuden kelloa
ajan kultasepässä aiheutti. Mukana mies nuori ja vanha.

Jyrki Pellinen (s. 1940) on esikoisensa *Näistä asioista*
(Otava 1962) jälkeen julkaissut pitkälti neljättäkymme-
nettä teosta. Hän on saanut Valtion kirjallisuuspalkin-
non 1966, 1974 ja 1984 ja Eino Leinon palkinnon 1989.

Monumentaalisen kehitys- ja avainromaanin *Huomenta,*
Marko ”Marko” on aiemmin nähty teoksessa *Yksin* (Ota-
va 1974).

Kannen kuva: Anitra Lukander, ”Jyrki Pellinen”, öljymaa-
laus 1973

”Jyrki Pellinen on kehityksen palokärki.” – Naapuri

